

На основу члана 4.8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 7/02) и чл. 6. и 7. Правилника о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), рјешавајући по захтјеву “Независног оператора система у Босни и Херцеговини”, број: 50/09 од 30. октобра 2009. године, Државна регулаторна комисија за електричну енергију, на сједници одржаној 27. априла 2010. године, донијела је

ОДЛУКУ

1. “Независном оператору система у Босни и Херцеговини” одређује се потребни годишњи приход за 2010. годину у износу од 6.182.071 КМ и утврђује тарифа за рад у износу од 0,0435 фенинга/kWh.
2. Тарифа из тачке 1. ове одлуке примјењује се за купце у Босни и Херцеговини који преузимају електричну енергију са мреже пријеноса, као и за власнике лиценце за дјелатност међународне трговине који декларишу извоз електричне енергије.
3. Регулаторна тијела за електричну енергију у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској, те надлежно тијело Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, користе тарифу одређену овом одлуком приликом одређивања тарифа за крајње купце, према структури тарифних елемената у оквиру појединих категорија потрошње.
4. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, примјењује се од 1. маја 2010. године и биће објављена у “Службеном гласнику БиХ” и службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Одлука са образложењем доставиће се подносиоцу захтјева и умјешачима у тарифном поступку и објавити на интернет страници ДЕРК-а у року од 30 дана од дана доношења.

Образложење

Успостава “Независног оператора система у Босни и Херцеговини” (у даљем тексту: НОС БиХ) омогућена је доношењем Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 7/02) и Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 35/04).

НОС БиХ је власник лиценце за обављање дјелатности независног оператора система, у складу са одлуком Државне регулаторне комисије за електричну енергију (у даљем тексту: ДЕРК), број: 05-28-007-16/06 од 28. јуна 2007. године (“Службени гласник БиХ”, број 54/07). Тарифа за рад НОС-а БиХ је, према члану 22. *Методологије за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге* (“Службени гласник БиХ”, бр. 46/05, 17/07 и 11/09 - у даљем тексту: *Тарифна методологија*), намијењена за покривање трошкова рада НОС-а БиХ који настају обављањем дјелатности прописаних чл. 2. и 7. Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 35/04).

Тарифа се, сходно члану 23. *Тарифне методологије*, утврђује на основу трошкова за обављање регулисане дјелатности и физичког обима услуга у оквиру регулисане дјелатности. Трошкови за обављање регулисане дјелатности и физички обим услуга који пружа регулисана компанија утврђују се на основу података садржаних у захтјеву за одобрење тарифе. Код утврђивања тарифа ДЕРК може користити и додатне податке за које сматра да су потребни.

У складу са чланом 3. *Правилника о тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), НОС БиХ подноси ДЕРК-у захтјев за одобрење тарифа. НОС БиХ поднио је захтјев за одобравање тарифа број: 50/09 од 30. октобра 2009. године (запримљен 2. новембра 2009. године под бројем: 04-28-348/09). Захтјев је поднијет на обрасцима прописаним *Одлуком о одређивању образаца за достављање података у тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05) са потребним прилозима.

У складу са чл. 4. и 9. *Правилника о тарифном поступку*, исказани подаци морају бити јасно изложени, тако да омогућавају њихову потпуну идентификацију и морају пружити довољно информација да би се могла донијети одлука.

Разматрање захтјева за тарифе кроз поступак одобравања тарифа у највећој могућој мјери мора испоштовати основна начела која прописују да ће тарифе бити праведне и разумне, равноправне, засноване на објективним критеријумима и оправданим трошковима, те одређене на транспарентан начин. Подносилац захтјева за одобрење тарифе дужан је доказати да предложена тарифа испуњава захтјеве из закона БиХ и правила и прописа ДЕРК-а.

Захтјев НОС-а БиХ наводи слиједеће трошкове и расходе за 2010. годину: трошкови материјала у износу 86.000 КМ, трошкови услуга 1.332.962 КМ, трошкови радне снаге 3.449.181 КМ, амортизација 1.395.378 КМ, трошкови камата 249.656 КМ, остали трошкови 165.300 КМ, остали расходи 512.000 КМ, тј. укупно трошкови и расходи 7.250.477 КМ.

НОС БиХ је дописом број: 09-130/10 од 18. јануара 2010. године затражио допуну свог основног тарифног захтјева с обзиром да му у тренутку подношења истог нису биле познате стварне величине трошкова годишњег одржавања ПСС-а софтвера и чланарине ЕНТСО-Е-а, накнадно кандидујући за одобрење по овом основу и додатних 15.781 КМ.

Са овом допуном, укупно потребан годишњи приход по тарифном захтјеву износи 7.266.258 КМ.

НОС БиХ у захтјеву наводи да је на бази оцјене остварења Финансијског плана за 2009. годину као и његовог остварења за 9 мјесеци, сачињен детаљан аналитички план трошкова по моделу ИСО планирања, као и остале билансне позиције, укључујући план инвестиционих и капиталних улагања, те план кредита за 2010. годину.

Финансијско пословање НОС-а БИХ у 2010. години одређиваће слични услови и претпоставке који су обиљежили и пословну 2009. годину. То се првенствено односи на већ стандардизовану структуру трошкова, постојеће људске ресурсе, уз планирано запошљавање 3 нова извршиоца, те материјални и већ достигнути технички амбијент у коме НОС БиХ остварује своју дјелатност. Наставиће се отплата домаћих и ино-кредита према отплатним плановима из средстава амортизације, а остатак ће се уложити у већ започете пројекте који ће се реализовати у првој половини 2010. године.

НОС БиХ наглашава да је због досљедне примјене појединих законских прописа, прије свега, пореза по одбитку, те плаћања чланарина међународним удружењима као и обрачуна амортизације примјеном МРС-а, дошло до прекорачења појединих група трошкова и поред чињенице да су сви други трошкови у оквиру те групе веома рестриктивно планирани и остварени.

Захтјев садржи и планирани физички обим услуга на преносној мрежи за 2010. годину који се наслања на податке из Биланса електричне енергије на мрежи преноса за 2010. годину. Испоруке са преносне мреже износе 11.667.179.935 kWh а збир билансних вишкова свих електроенергетских субјеката у БиХ, умањен за испоруке домаћим електроенергетским субјектима, износи 2.529.270.065 kWh.

Захтијевана тарифа је однос потребног прихода и енергије коју преузимају домаћи купци увећане за декларисани извоз и износи 0,0572 фенинга/kWh, након што је узета у обзир допуна тарифног захтјева према којем је захтијевана тарифа била прорачуната у износу од 0,0570 фенинга/kWh.

Након прегледа обимне документације, потпуност захтјева НОС-а БиХ је потврђена актом ДЕРК-а број: 04-28-348-1/08 од 23. новембра 2009. године, о чему је НОС БиХ обавијештен дописом број: 04-28-348-2/08 од 1. децембра 2009. године, па се у наставку тарифног поступка могло приступити оцјени свих поднијетих доказа уз придржај права ДЕРК-а да тражи додатне податке и информације када то буде сматрао потребним.

Захтјев НОС-а БиХ је рјешаван провођењем поступка формалне расправе, у свему према одредбама *Правилника о јавним расправама* (“Службени гласник БиХ”, број 38/055), према чијој је одредби члана 45. ДЕРК кратким обавјештењем у дневним новинама и на својој интернет страници упознао јавност са сажетком поднијетог захтјева и могућношћу заинтересованих чланова јавности да се непосредно упознају са захтјевом и упуте писане коментаре у вези са предметом тарифног поступка.

Обавјештење за јавност је позвало и лица заинтересована да у поступку формалне расправе учествују као умјешачи да писмено докажу свој интерес, те најавило одржавање формалне расправе о захтјеву.

Након достављања захтјева за стицање статуса умјешача, ДЕРК је закључком број: 04-28-348-12/09 од 12. јануара 2010. године дозволио учешће у поступку у својству умјешача како би саслушао свједочења о позицијама и интересима слиједећих субјеката: Алуминиј д.д. Мостар, ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар, Мјешовити холдинг “Електропривреда Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње, ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево.

Умјешачи нису користили право да изврше непосредан увид у цјелокупну документацију уз захтјев за тарифе.

Припремна расправа о поднијетом захтјеву НОС-а БиХ одржана је 20. јануара 2010. године у Тузли. На припремној расправи утврђена је листа питања које је требало расправити и ток формалне расправе. На формалној расправи одржаној 4. фебруара 2010. године, стране у поступку су презентовале своје доказе како би се утврдиле све релевантне чињенице. Обрађено је свако од питања са утврђене листе и то сукцесивно одговором подносиоца захтјева и коментарима и подпитањима умјешача и водитеља поступка.

Коначан извјештај водитеља поступка описује ток поступка, понуђене доказе и утврђене чињенице, релевантне правне одредбе и препоруку члановима Комисије (у даљем тексту: Комисија) и достављен је странки у поступку актом ДЕРК-а, број: 04-28-5-348-59/09 од 18. марта 2010. године, те трећим заинтересованим лицима која су доказала директан интерес да учествују у тарифном поступку и којима је такав статус правоваљано признат од стране ДЕРК-а. Анализа трошкова и прихода, изложена у коначном извјештају водитеља потврђује, одбија или прилагођава појединачне ставке, величине или методе коришћене за припрему приједлога тарифе, у складу са дискреционим правима ДЕРК-а у тарифном поступку.

Извјештај је требао да пружи разумну основу Комисији да на предоченим подацима, аргументима и појашњењима, те коментарима НОС-а БиХ (број: 01-840/09 од 22. марта 2010. године) и заинтересованих лица (Алуминиј д.д. Мостар, коментари под бројем: 2622/10 од 25. марта 2010. године, МХ “Електропривреда Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње, коментари под бројем: 1-1/03/2-203-21/10 од 23. марта 2010. године, ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар, коментари под бројем: И-4809/10 од 25. марта 2010. године, ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево, коментари под бројем: 01-7527/10 од 25. марта 2010. године), датим на приједлог овог извјештаја, након што их пажљиво размотри и процијени, донесе своју коначну одлуку о поднијетом захтјеву.

НОС БиХ у својим коментарима на коначан извјештај водитеља у поступку одређивања тарифа за рад НОС-а БиХ истиче: да са предложеним износом трошкова услуга није могуће обезбиједити одржавање свих софтвера те у складу с тим предлаже да се за овај трошак одобри износ од 1.190.257 КМ, да је неопходно увећати трошак радне снаге за додатних 57.630 КМ како би се достигао номинални просјек личних примања из 2008. године, те да у тарифу за 2010. годину треба укључити и трошак камата у износу од 117.937 КМ који ће настати по основу потпуно извјесног повлачења транше ЕИБ кредита у 2010. години.

Алуминиј д.д. Мостар, као умјешач у тарифном поступку, успротивио се било каквом повећању тарифа због глобалне економске кризе и рецесије, наводећи да је због истих разлога и сам смањио обим производње за 25% и плате запосленицима 10-15%.

У коментарима МХ “Електропривреда Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње, истиче да износ трошкова материјала, услуга и осталих расхода треба задржати на нивоу одобреног за 2009. годину а трошкове радне снаге умањити у односу на достигнуте у 2009. години како би се постигло уједначавање плата по квалификационој структури у електроенергетском сектору БиХ. Надаље, инсистира на конкретном рјешавању статуса 371.134,70 ЕУР које је овај умјешач платио по кредиту ЕБРД 891/СЦАДА/ЕМС предлажући израду плана отплате дуга по овом основу у складу са одобреним средствима од амортизације по годинама или да се наведени износ дефинише као његово власничко учешће у НОС-у БиХ.

ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар, као умјешач, у својим коментарима предлаже да се ДЕРК одреди по питању цјелокупног трошка везаног за СЦАДА/ЕМС и ТК систем.

ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево, у статусу умјешача, својим коментарима аналитички обрађује утицај тарифе за рад НОС-а БиХ на цијену електричне

енергије за различите категорије крајњих купаца, трошкове и пословање ЈП Електропривреде БиХ, као и утицај преносне мрежарине на тарифе по категоријама крајњих купаца, посебно купаца прикључених на напонски ниво 110 kV.

Комисија, дакле, мора усмјерити своја разматрања на све елементе у трошковној структури које је истицао подносилац захтјева, анализу трошкова и прихода изложено у коначном извјештају водитеља поступка као и коментаре подносиоца захтјева и умјешача подношених у току цијелог поступка, те цјеловитом опсервацијом одлучити о поднијетом захтјеву. Слиједом такве обавезе, Комисија излаже слиједећа своја становишта:

По основу *трошкова материјала*, НОС БиХ тражи значајније повећање у односу на остварени трошак у 2009. години на које ће у овој групи трошкова пресудно утицати ангажман додатних средстава услијед повлачења резервних дијелова са залихе за одржавање СЦАДА/ЕМС.

Сматрајући да овај ангажман неће бити потребно реализовати, те уважавајући устаљену вриједност ове групе трошкова у последње двије године, Комисија прихвата примјереним трошкове материјала одобрити у висини од 66.000 КМ.

Код одређивања *трошкова услуга*, Комисија уважава чињеницу да је НОС БиХ потписао уговоре о одржавању СЦАДА система, али не прихвата констатацију НОС-а БиХ да би одобрење трошкова услуга у висини коју прогнозира водитељ поступка проузрочило немогућност одржавања свих софтвера које НОС БиХ користи у раду.

Цијенећи досадашњу динамику израде студија везаних за рад електроенергетског система, те све аргументе изнесене у захтјеву и на расправи, Комисија као одобрени износ признаје износ од 1.145.257 КМ који је у континуитету са досадашњим одобреним и оствареним величинама на овој позицији и који ће, по мишљењу Комисије, реално покрити све трошкове планиране од стране НОС-а БиХ на овој позицији.

При одређивању *трошкова радне снаге*, који су према захтјеву за 17% већи у односу на одобрене за 2009. годину, Комисија је, између осталог, респектовала јединствено исказан став умјешача у тарифном поступку о оправданом задржавању нивоа просјечних примања запослених у НОС-у БиХ на нивоу остварених у 2009. години.

НОС БиХ је представио своје разлоге зашто би износ трошкова радне снаге у 2010. години требао бити већи од 3.034.435 КМ, које је процијенио водитељ поступка, уз ниво запослености од 56 запослена, оспоравајући упоредивост примања запослених у НОС-у БиХ с осталим субјектима у електроенергетском сектору. Овом у прилог износи податке о 90% запослених са ВСС те о знатном учешћу (27%) запосленика с посебним накнадама на плаћу. Надаље аргументира, да број чланова Управе и руководног кадра у укупном броју запослених износи 16% и да треба обезбиједити и пуне плате за досадашња три приправника диспечера. И сам свјестан економске ситуације, подносилац захтјева исказује разумијевање да изостане повећање личних примања у 2010. години али сматра да је изнио довољно увјерљивих доказа о потреби да достигне ниво примања запослених из 2008. године од када су примања запослених смањена због примјене нових прописа у области плата.

Цијенећи напријед наведено, те да ће се број запослених у 2010. години повећати за једног додатног радника, Комисија одобрава износ на позицији трошкова радне снаге од 3.020.000 КМ.

НОС БиХ је у тарифном захтјеву затражио одобрење *трошка амортизације* за 2010. годину у износу од 1.395.378 КМ као резултат обрачуна амортизације на сва средства која користи укључујући и дио који се односи на СЦАДА систем које су три електропривреде у БиХ платиле кроз ЕБРД кредит. Износ амортизације на тај дио СЦАДА система износи 269.875,83 КМ.

Комисија се приликом процјене, одлучила умањити комплетан предложени трошак амортизације за дио које су три електропривреде отплатиле кроз ЕБРД кредит и одобрити износ трошка амортизације за 2010. годину у износу 1.125.502 КМ.

У тарифном захтјеву НОС БиХ је доставио двије варијанте износа *финансијског трошка* који обухваћа трошкове камата на кредите и банкарске трошкове за обраду и одобрење кредитних задужења. У једној од њих предвиђено је повлачење прве трансхе ЕИБ кредита (улагање у адаптацију и опремање пословне зграде) као и средства за ануитет истог трошка у износу од 117.937 КМ.

С обзиром да овај кредит још није оперативан, Комисија се није одлучила да призна трошак по овом кредиту унутар групе финансијских трошкова. У случају да се овај кредит реализује у 2010. години, Комисија задржава право да накнадно одобри трошкове по овом кредиту. Уважавајући изнесене чињенице те околност да су остали трошкови из ове групе од раније признати, Комисија одобрава финансијске трошкове за 2010. годину у износу од 131.719 КМ.

Комисија у потпуности подржава аргументацију водитеља поступка приликом обраде ставки планираних трошкова НОС-а БиХ за порез по одбитку, режијске трошкове, а које спадају у групу *осталих трошкова* и одобрава предложени износ од 165.300 КМ.

Код одређивања *осталих трошкова*, Комисија прихвата ставове умјешача о потреби смањења трошкова или бар заустављања пораста истих, поготово оних на које регулисани субјекат сам може утицати. Уважавајући пораст чланарине за ЕНТСО–Е за 2010. годину на који НОС БиХ не може утицати, на позицији *осталих расхода* Комисија одобрава средства за овај трошак у 2010. години у износу од 473.293 КМ.

У оквиру тарифног поступка НОС БиХ је затражио да се приликом одређивања тарифа за рад независног оператора система у обзир узму и предстојеће финансијске обавезе у вези оснивања Канцеларије за координисане аукције међдржавних преносних капацитета у југоисточној Европи (ЦАО СЕЕ) у износу од 28.808 €

Уважавајући подршку Министарског савјета Енергетске заједнице из 2008. године оснивању Канцеларије у Црној Гори, подупирући и сама процес успоставе ове Канцеларије, Комисија ће бити спремна одобрити финансијску партиципацију НОС-а БиХ учешћем у том процесу, када она буде актуелна.

Сходно члану 25. *Тарифне методологије*, подносиоцу захтјева се као оправдани трошак признаје и износ по основу обавезе плаћања регулаторне накнаде у висини од 60.000 КМ прописаној *Одлуком о утврђивању регулаторне накнаде за 2010. годину* (“Службени гласник БиХ”, број 77/09).

На основу изведених анализа захтијеваних трошкова и расхода подносиоца захтјева, Државна регулаторна комисија за електричну енергију као потребни годишњи приход “Независном оператору система у Босни и Херцеговини” у 2010. години утврђује и

одобрава укупни износ од 6.182.071 КМ и тарифу за рад, на основу овако одобреног потребног прихода, у износу од 0,0435 фенинга/kWh.

Појединачне компоненте потребног прихода Компанија је у обавези финансирати у оквирима овом одлуком одобрених вриједности, како слиједи:

	<i>Тражено</i>	<i>Одобрено</i>	<i>Тражено</i>	<i>Одобрено</i>
Трошкови и расходи	2009	2009	2010	2010
Трошкови материјала	253 200	63.500	86.000	66.000
Трошкови услуга	1 547 042	1.059.950	1.340.257	1.145.257
Трошкови радне снаге	3 740 000	2.941.307	3.449.181	3.020.000
Амортизација	1 515 035	1 245 159	1.395.378	1.125.502
Трошкови камата	452 900	271.190	249.656	131.719
Трошкови лиценце и	0	63.164	60.000	60.000
Остали расходи УО, УЦТЕ,	739 100	447 500	520.485	473.293
Остали трошкови	191 810	117 000	165.300	160.300
Ванредни расходи		0	0	
Вишак прихода		298.055		
Вишак расхода				
А. Укупно трошкови и расходи	8.439.087	6.208.770	7.266.257	6.182.071
Б. Потребан приход	8.439.087	5.910.715	7.266.257	6.182.071
Енергија (kWh)		14.795.509.268		14.196.450.000
Тарифа (фенинга/kWh)		0,0399		0,0435

Тарифа одређена у напријед наведеном износу, по увјерењу Комисије обезбјеђује потребни приход за ефикасан, сигуран и поуздан рад НОС-а БиХ, односно омогућава покриће свих разумно насталих трошкова и расхода у пословању.

У оквирима разумног дискреционог права Комисије да потврди репрезентативност и оправданост свих поднијетих података и тврдњи, да процјени степен вјероватноће остварења свих прогнозираних трошкова и расхода, и у оквирима овлаштења ДЕРК-а да до објективизације услова за прецизније одређивање тарифа исте одобрава и у складу са конкретним околностима у периоду подношења захтјева за одобрење тарифа (члан 21. *Тарифне методологије*), на основу свеобухватног разматрања свих доказа истакнутих у захтјеву, коначном извјештају водитеља поступка, коментарима подносиоца захтјева и заинтересованих лица (умјешача), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву.

Сходно члану 14. *Правилника о тарифном поступку*, подносилац захтјева као регулисани субјекат има обавезу обезбиједити приступ јавности званично одобреној тарифи тако да овом одлуком одобрена тарифа буде на располагању јавности у његовој главној канцеларији током радних дана и објављена на његовој интернет страници.

У складу са чланом 9.2 Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини, против одлуке о одобрењу тарифа може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана објављивања одлуке.

Број: 04-28-5-348-78/09

27. априла 2010. године

Тузла

Предсједавајући Комисије

мр Владимир Докић